

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

(Από το βιβλίο ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, σελ.63-98)

1. Ποια είναι τα είδη του αρχαίου ελληνικού ποιητικού λόγου:

Ο αρχαίος ελληνικός ποιητικός λόγος χωρίζεται σε τρία είδη: *το έπος, τη λυρική ποίηση και τη δραματική ποίηση(δράμα).*

2. Ποια είναι η προέλευση της λέξης "δράμα":

Το δράμα προέρχεται από το ρήμα δράω-δρω (πράττω, ενεργώ, αναλαμβάνω δράση, αναπαριστώ), γιατί δεν αφηγείται γεγονότα, αλλά τα αναπαριστά μπροστά στους θεατές.

3. Από πού προήλθε το δράμα:

Το δράμα προήλθε από τις θρησκευτικές τελετές, τα **δρώμενα** (= ιερές συμβολικές πράξεις) προς τιμήν του θεού Διόνυσου, οι οποίες ήταν αναπαραστάσεις των γεγονότων της ζωής του μπροστά στο κοινό.Τα χαρακτηριστικά τους ήταν η ιερή μανία και η θεοληψία, η κατάσταση δηλαδή κατά την οποία οι πιστοί ένιωθαν ότι τους είχε καταλάβει το πνεύμα του θεού. Επίσης, χαρακτηριστικά ήταν και η μίμηση και η μεταμφίεση σε Σατύρους. Η λατρεία του Διονύσου ήταν εξαιρετικά δημοφιλής.

4. Τι ήταν ο διθύραμβος:

Ήταν θρησκευτικό και λατρευτικό άσμα (τραγούδι) που τραγουδούσε ο ιερός θίασος των πιστών του Διονύσου (χορός 50 χορευτών, μεταμφιεσμένων ίσως σε τράγους) με συνοδεία αυλού (μουσικού οργάνου), χορεύοντας γύρω από τον βωμό του. Ο πρώτος των χορευτών, ο εξάρχων, που έκανε την αρχή στο τραγούδι, ίσως αφηγούνταν και κάποια περιστατικά απο τη ζωή του θεού.

5. Ποια είναι τα είδη της δραματικής ποίησης:

Τα είδη της δραματικής ποίησης είναι η *τραγωδία, η κωμωδία και το σατυρικό δράμα.*

6. Ποια ήταν η προσφορά του Αρίωνα και του Θέσπη στην εξέλιξη του δράματος:

Ο Αρίων ήταν ο πρώτος που συνέθεσε έντεχνο διθύραμβο και παρουσίασε τους χορευτές μεταμφιεσμένους σε Σατύρους, δηλαδή με χαρακτηριστικά τράγων. Οι τραγόμορφοι αυτοί τραγουδιστές ονομάζονταν τραγωδοί(< τράγων ωδή).

Ο Θέσπις από τον Διόνυσο της Αττικής, στα μέσα του 6ου αιώνα π.Χ, στάθηκε απέναντι στον χορό και, αντί να τραγουδήσει την ιστορία, άρχισε να την αφηγείται με στίχους. Στη θέση του εξάρχοντα έβαλε άλλο πρόσωπο, εκτός Χορού, τον υποκριτή (υποκρίνομαι = αποκρίνομαι) ηθοποιό, ο οποίος έκανε διάλογο με τον χορό. Αποτέλεσμα αυτής της καινοτομίας ήταν η γέννηση της τραγωδίας.

Η πρώτη τραγωδία **διδάχτηκε** απο τον Θέσπη το 534 π.Χ στα Μεγάλα Διονύσια, όταν κυβερνούσε ο τύραννος Πεισίστρατος.

7. Ποια στοιχεία της τραγωδίας δείχνουν τον διονυσιακό της χαρακτήρα:

- η θρησκευτική της προέλευση απο τον διθύραμβο προς τιμή του Διονύσου.
- το όνομα της (τράγων ωδή).
- ο χορός, η μεταμφίεση και η ενδυμασία των ηθοποιών.
- η διδασκαλία της κατά τη διάρκεια των εορτών προς τιμή του Διονύσου (Μεγάλα Διονύσια).
- οι νικητές στεφανώνονταν με στεφάνι κισσού (ιερό φυτό του Διονύσου).
- το θέατρο ονομαζόταν Διονυσιακό.

8. Σε ποια περίοδο χρονολογείται η ακμή της τραγωδίας και γιατί:

Η τραγωδία αναπτύχθηκε τον 5ο π.Χ αιώνα στην Αθήνα. Εκεί, εκτός από τις κατάλληλες κλιματολογικές και κοινωνικές συνθήκες, κυρίαρχο ρόλο διαδραμάτισε το δημοκρατικό πολίτευμα. Αυτό ευνοούσε τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, την ελεύθερη έκφραση των απόψεων, τον διάλογο και την αντιπαράθεση. Μάλιστα, την εποχή εκείνη, η Αθήνα ήταν σπουδαίο πνευματικό και πολιτιστικό κέντρο με μεγάλη ισχύ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

(Από το βιβλίο ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, σελ.63-98)

9. Πού βρίσκεται το αρχαίο θέατρο του Διονύσου:

Το αρχαίο θέατρο του Διονύσου, όπου παρουσίαζαν τα έργα τους οι μεγάλοι δραματικοί ποιητές του 5ου π.Χ αιώνα, βρισκόταν στη νοτιοανατολική πλευρά της Ακρόπολης, εκεί όπου βρισκόταν το ιερό του Ελευθερέως Διονύσου.

10. Πότε και πού γινόταν παραστάσεις τραγωδιών στην αρχαία Αθήνα:

Οι παραστάσεις των τραγωδιών στην Αρχαία Ελλάδα δεν ήταν ανεξάρτητες, εντάσσονταν σε δραματικούς αγώνες, οι οποίοι γίνονταν μόνο κατά τη διάρκεια θρησκευτικών εορτών προς τιμή του θεού Διονύσου.

Τέσσερις γιορτές γίνονταν στην Αρχαία Αθήνα: *Μεγάλα ή εν Άστει Διονύσια, Μικρά ή κατ' άγρους Διονύσια, Λήναια, Ανθεστήρια.*

Στα Μεγάλα ή εν άστει Διονύσια και στα Λήναια παρουσιάζονταν νέες τραγωδίες, στα Μικρά ή κατ'άγρους Διονύσια γίνονταν μόνο επαναλήψεις έργων, ενώ στα Ανθεστήρια αρχικά δε διδάσκονταν δράματα αλλά αργότερα προστέθηκαν δραματικοί αγώνες.

Κατά τη διάρκεια των δραματικών αγώνων, τα έργα παιζόνταν μια και μοναδική φορά, στο φως της ημέρας, σε υπαίθρια θέατρα.

11. Τι ήταν ο προαγών:

Ο προαγών ήταν μια εκδήλωση που προηγούνταν των δραματικών αγώνων και κατά την οποία οι χορηγοί, οι δραματικοί ποιητές, οι ηθοποιοί και οι χοροί εμφανίζονταν στο Ωδείο και ανακοίνωναν τους τίτλους και τις υποθέσεις των έργων τους.

12. Ποιοι ήταν οι συντελεστές της παράστασης:

A. Πριν από την παράσταση:

- **Ο επώνυμος άρχων:** επέβλεπε όλη τη διοργάνωση. Επέλεγε 3 ποιητές απ'αυτούς που είχαν υποβάλει αίτηση (κάθε ποιητής διαγωνιζόταν με μία τετραλογία δηλ. 3 τραγωδίες και ένα σατυρικό δράμα. Στη συνέχεια, "έδινε χορό" στον ποιητή που επιλεγόταν για να συμμετέχει και του υποδείκνυε τον χορηγό του.
- **Ο χορηγός:** Χορηγοί ήταν πλούσιοι Αθηναίοι που αναλάμβαναν τα έξοδα της παράστασης.
- **Οι κριτές:** Ήταν 10 και ορίζονταν με κλήρωση (1 από κάθε φυλή).

B. Μετά την παράσταση:

- απονομή του βραβείου, ενός στεφανιού από κισσό, από την **Εκκλησία του Δήμου** στους νικητές ποιητές,
- αναγραφή των ονομάτων των ποιητών, χορηγών και πρωταγωνιστών σε πλάκες που λέγονταν "διδασκαλία".

Γ. Οι συντελεστές της παράστασης:

- **Οι υποκριτές (ηθοποιοί):** Ήταν μόνο άντρες, ακόμα και για τους γυναικείους ρόλους. Στην τραγωδία, όταν πρωτοξεκίνησε, υπήρχε μόνο ένας υποκριτής. Ο Αισχύλος πρόσθεσε τον δεύτερο και ο Σοφοκλής τον τρίτο.
- **Οι χορευτές:** Ήταν και αυτοί άντρες. Για παράσταση τραγωδίας απαιτούνταν αρχικά 12 κι αργότερα 15. Ο χορός έμπαινε στην ορχήστρα από τη δεξιά πάροδο με σχηματισμό 3 X 5 ή 5 X 3
- **Ο αυλητής:** Συνόδευε με τον αυλό την εκτέλεση των λυρικών μερών του δράματος.

13. Ποια ήταν τα βραβεία για τους νικητές ποιητές αλλά και τους χορηγούς τους:

Η Εκκλησία του Δήμου, σε πανηγυρική τελετή, έδινε στέφανο από κισσό στους ποιητές και χάλκινους τρίποδες στους χορηγούς. Αναγράφονταν επίσης τα ονόματα των ποιητών, των χορηγών και των πρωταγωνιστών σε πλάκες που τις κατέθεταν στο δημόσιο αρχείο (διδασκαλία).

14. Τι ήταν το Ωδείο:

Το Ωδείο ήταν στεγασμένο Θέατρο, συνήθως ένα τετράγωνο κτίσμα με πυραμιδική οροφή. Χτίστηκε την εποχή του Περικλή. Συνήθως, εκεί γινόταν ο προαγών.

15. Ποιοι παρακολουθούσαν τους δραματικούς αγώνες:

Τους αγώνες παρακολουθούσαν Αθηναίοι πολίτες, ξένοι, μέτοικοι, γυναίκες. Οι άποροι πολίτες ενισχύονταν από το κράτος με ένα χρηματικό ποσό (θεωρικά), για να μπορούν να παρακολουθούν

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

(Από το βιβλίο ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, σελ.63-98)

δωρεάν τις δραματικές παραστάσεις. Ο θεσμός των θεωρικών καταδεικνύει τη σπουδαιότητα του θεάτρου για τη ζωή των αρχαίων Ελλήνων και τον μορφωτικό του χαρακτήρα.

16. Ποια είναι τα μέρη του αρχαίου θεάτρου:

Είναι 3: η *σκηνή*, η *ορχήστρα* και το *κοῖλον*. Από αυτά, το *κοῖλον* είναι ο χώρος των θεατών, η *ορχήστρα* είναι ο χώρος του χορού και η *σκηνή* είναι ο χώρος των υποκριτών.

- Το *κοῖλον*: Ήταν ο χώρος που κάθονταν οι θεατές ημικυκλικά απέναντι από τη σκηνή. Τα καθίσματα λεγόταν εδώλια. Το κοῖλον χωριζόταν από 2 μεγάλους οριζόντιους διαδρόμους σε 3 ζώνες που ονομάζονταν διαζώματα. Τα καθίσματα (εδώλια), που ήταν κτισμένα αμφιθεατρικά, διέκοπταν κλίμακες (σκάλες) από τις οποίες οι θεατές ανέβαιναν στις υψηλότερες θέσεις. Τα σφηνοειδή τμήματα των εδωλίων ανάμεσα στις κλίμακες λεγόταν κερκίδες
- Η *ορχήστρα*: Ήταν ο χώρος που βρισκόταν ο χορός. Είχε κυκλικό ή ημικυκλικό σχήμα και στο κέντρο του υπήρχε ο βώμος του Διονύσου, η *θυμέλη*.
- Η *σκηνή*: Ήταν ξύλινο ορθογώνιο οικοδόμημα στη μια πλευρά της ορχήστρας και στη πλευρά προς τους θεατές εικόνιζε την πρόσοψη ενός ναού ή ανακτόρου. Χρησιμοποιούνταν για τις μεταμφιέσεις των υποκριτών και ως αποθήκη του θεατρικού υλικού. Ο χώρος ανάμεσα στη σκηνή και την ορχήστρα ήταν υπερυψωμένος και ονομαζόταν *λογεῖο*. Εκεί δρούσαν οι ηθοποιοί. Πάνω στη σκηνή υπήρχε υπερυψωμένη εξέδρα, το *θεολογεῖο* και εκεί εμφανίζονταν οι θεοί.

17. Ποια ήταν τα μηχανήματα του αρχαίου θεάτρου:

Το *έκκύκλημα*: Ήταν τροχοφόρο δάπεδο, πάνω στο οποίο παρουσίαζαν ομοιώματα νεκρών, γιατί στην αρχαία τραγωδία οι φόνοι δε γίνονταν ποτέ μπροστά στα μάτια των θεατών.

Ο *γερανός* ή *αἰώρημα*: Είδος γερανού με τη βοήθεια του οποίου εμφανίζονταν οι θεοί.

Το *βροντεῖο* ή *κεραυνοσκοπεῖο* για τη μηχανική αναπαραγωγή της βροντής ή της αστραπής.

Οι *περίακτοι*: Ξύλινοι στύλοι που στηρίζαν τους πίνακες που είχαν για σκηνικά.

18. Τι λεγόταν σκευή στο αρχαίο θέατρο:

Σκευή ονομαζόταν τα ρούχα (ενδύματα), τα παπούτσια (υποδήματα) και οι μάσκες (τα προσωπεῖα) που φορούσαν οι υποκριτές.

19. Τι ήταν τα προσωπεῖα στο αρχαίο θέατρο:

Τα *προσωπεῖα*, οι μάσκες, είχαν το φυσικό μέγεθος του προσώπου και μεγάλο άνοιγμα στο στόμα για να επιτρέπουν την καθαρή ομιλία. Τα πρώτα προσωπεῖα έχουν έκφραση ήρεμη και συγκρατημένη, ενώ τα τραγικά προσωπεῖα δημιουργούν την έκφραση “απολιθωμένου τρόμου”. Τα υλικά της κατασκευής τους ποίκιλλαν. Άλλες ήταν φτιαγμένες από ξύλο, άλλες από δέρμα και άλλες από ύφασμα και αλευρόπαστα.

20. Τι φορούσαν οι ηθοποιοί στο αρχαίο θέατρο:

Το τραγικό ένδυμα ήταν ένας πλούσια διακοσμημένος μακρὺς χιτώνας με μανίκια, που έφτανε μέχρι τον αστράγαλο ή σερόνταν κι έδινε μεγαλοπρέπεια στις κινήσεις. Το κωμικό ένδυμα ήταν ένα εφαρμοστό ρούχο, κάτω από το οποίο έβαζαν παραγεμίσματα για να τονίσουν την κοιλιά και τα οπίσθια. Οι γυναίκες έβαζαν από πάνω μακρὺ χιτώνα, ενώ οι άντρες κοντὸ χιτώνα.

Το τραγικό υπόδημα ήταν ο “κόθορνος”, μια μαλακή μπότα χωρίς ξεχωριστή σόλα στην αρχή. Το κωμικό υπόδημα λεγόταν “εμβάς” κι ήταν απλό δερμάτινο παπούτσι και έκλεινε ψηλά.

21. Τι ήταν οι πάροδοι και ποιος ο λειτουργικός τους ρόλος:

Μεταξύ της σκηνης και της ορχήστρας υπήρχαν δύο διάδρομοι, οι πάροδοι, από τις οποίες έμπαιναν ο Χορός και οι υποκριτές που δεν ήταν μέσα στη σκηνή. Από τη δεξιά ως προς τον θεατή πάροδο έμπαιναν αυτοί που έρχονταν από την πόλη ή το λιμάνι, ενώ από την αριστερή αυτοί που έρχονταν από τους αγρούς ή μια ξένη χώρα.

22. Από πού αντλούν τα θέματά τους οι συγγραφείς των τραγωδιών:

Συνήθως, αντλούν τα θέματά τους από τους μύθους, τους οποίους όμως συνδέουν με την επικαιρότητα και, μέσα από αυτούς, εκφράζουν τους προβληματισμούς τους. Εξαιρεση σ' αυτό αποτελούν οι “Πέρσαι” του Αισχύλου και οι “Βάκχαι” του Ευριπίδη. Κοινή, όμως, θεματική όλων των τραγωδιών είναι η σύγκρουση του ηρωικού ανθρώπου με τη Μοίρα κι ακολουθείται το τριαδικό σχήμα Ύβρις- Ατη- Δίκη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

(Από το βιβλίο ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, σελ.63-98)

23. Ποιο είναι το περιεχόμενο της τραγωδίας;

Το περιεχόμενο της αρχαίας τραγωδίας είναι τα μεγάλα ανθρωπολογικά προβλήματα: η σχέση του ανθρώπου με τον θεό, ο πόλεμος και η ειρήνη, η εξουσία, η δικαιοσύνη, η φιλοπατρία, ο έρωτας...

24. Να δώσετε το περιεχόμενο των όρων: περιπέτεια, αναγνώριση, τραγική ειρωνεία.

Περιπέτεια: μεταστροφή της τύχης των ηρώων, συνήθως από την ευτυχία στη δυστυχία.

Αναγνώριση: μετάβαση του ήρωα από την άγνοια στη γνώση, συνήθως μέσα από την αναγνώριση συγγενικών σχέσεων, που γίνεται πάντα με τεκμήρια.

Τραγική ειρωνεία: οι θεατές γνωρίζουν την αλήθεια, την πραγματικότητα, την οποία όμως αγνοούν οι ήρωες.

25. Να δώσετε το περιεχόμενο των όρων: έλεος, φόβος και κάθαρση στην αρχαία τραγωδία.

Ο θεατής, στην αρχαία τραγωδία, συμμετέχει στη δυστυχία, συμπάσχει, νιώθει έλεος (συμπόνια) για τον τραγικό ήρωα, που υποφέρει χωρίς να φταίει. Ταυτίζεται με τον τραγικό ήρωα, βάζει τον εαυτό του στην θέση του και φοβάται ότι θα μπορούσε να πάθει κι ο ίδιος αυτές τις συμφορές δίχως να φταίει (φόβος).

Τότε έρχεται η κάθαρση, δηλαδή ο εξαγνισμός από τις αμαρτίες: ο θεατής ανακουφίζεται όταν βλέπει το τέλος του έργου, τη λύτρωση του ήρωα που φέρνει και τη δική του λύτρωση, την αποκατάσταση της αδικίας. Η τραγωδία έχει παιδευτικό χαρακτήρα, γιατί συμπληρώνει και διευρύνει την εμπειρία του θεατή.

26. Ποια είναι τα κατά ποσόν μέρη της τραγωδίας, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη;

- **Πρόλογος:** ο πρώτος λόγος του υποκριτή ή και διάλογος, που εισάγει τους θεατές στην υπόθεση του έργου- στις πρώτες τραγωδίες δεν υπάρχει.
- **Πάροδος:** άσμα, δηλαδή τραγούδι που τραγουδά ο Χορός μπαίνοντας στην ορχήστρα με ρυθμικό βηματισμό.
- **Έπεισόδια:** τα τμήματα που αναφέρονται στη δράση των ηρώων (2-5 στον αριθμό) και προωθούν την υπόθεση. Παρεμβάλλονται ανάμεσα στα άσματα που ψάλλει ο Χορός.
- **Στάσιμα:** (= στάση) άσματα που ψάλλει ο Χορός μετά τα επεισόδια.
- **Έξοδος:** επισφραγίζει τη λύση της τραγωδίας και ακολουθείται από το εξόδιο άσμα του Χορού.
- **Άλλα Λυρικά:** μονωδίες και διωδίες (άσματα των υποκριτών), κομμοί (θρήνοι του Χορού και των υποκριτών μαζί).

Από αυτά τα μέρη, **επικά** (διαλογικά, σε στίχους) είναι τα: πρόλογος, επεισόδια κι έξοδος και **λυρικά** (μελωδία και τραγούδι) είναι τα: πάροδος, στάσιμα, κομμοί, μονωδίες, διωδίες.

27. Ποια είναι τα κατά ποιόν μέρη της τραγωδίας;

Μύθος: η υπόθεση του έργου, το σενάριο.

Ήθος: οι χαρακτήρες των ηρώων, ποιόν συμπεριφοράς.

Διάνοια: οι ιδέες, οι σκέψεις, τα επιχειρήματα που εκφράζουν τα πρόσωπα- ο διαχρονικός χαρακτήρας του έργου.

Λέξις: εκφραστικοί τρόποι -ύφος-γλώσσα.

Μέλος: η μελωδία, η μουσική επένδυση του έργου.

Όψη: τα σκηνικά και τα κουστούμια (και γενικά η *σκευή*).

28. Ποιοι ήταν οι τρεις μεγάλοι τραγικοί ποιητές της αρχαιότητας;

Οι τρεις μεγάλοι τραγικοί ποιητές ήταν ο *Αισχύλος*, ο *Σοφοκλής* κι ο *Ευριπίδης*.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

(Από το βιβλίο ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, σελ.63-98)

29. Τι γνωρίζετε για τα έργα του Ευριπίδη:

Στον Ευριπίδη αποδίδονται 92 έργα. Σήμερα σώζονται 18 τραγωδίες (και ένα σατυρικό δράμα). Οι τραγωδίες που έχουν διασωθεί είναι: Ηρακλείδα, Ίκέτιδες, Ανδρομάχη, Εκάβη, Τρωάδες, Μήδεια, Άλκηστις, Φοίνισσαι, Ίφιγένεια εν Αϋλίδι, Ίων, Ίφιγένεια εν Ταύροις, Ελένη, Ηρακλής, Ηλέκτρα, Ορέστης, Βάκχαι, Ρήσος, Κύκλωψ.

30. Ποιες ήταν οι καινοτομίες του Ευριπίδη; (τι καινούριο έφερε ο Ευριπίδης στην τραγωδία):

Ο Ευριπίδης, ευαίσθητος στα αιτήματα της εποχής του, με διάχυτη την ατμόσφαιρα απογοήτευσης και πικρίας, παρουσιάζει στο έργο του έναν κόσμο που δεν έχει τίποτα κοινό με αυτόν που λαχταρούσαν ο Αισχύλος και ο Σοφοκλής. Οι ήρωές του βρίσκονται πιο κοντά στον θεατή απ' όσο οι ήρωες των άλλων τραγικών. Στα έργα του απεικονίζει με μεγάλη δύναμη τους χαρακτήρες, ανδρικούς και γυναικείους, συζητάει, διαμαρτύρεται, καταδικάζει, υποβάλλει ακόμη και τους θεούς σε αυστηρή κριτική. Ωστόσο, πουθενά αλλού δεν έχουμε τόσο έντονη την αίσθηση ότι ο άνθρωπος δεν ορίζει το πεπρωμένο του όσο στο θέατρο του Ευριπίδη.

Βαθύς ερευνητής της ανθρώπινης ψυχολογίας, «*ό τραγικώτατος τῶν ποιητῶν*», όπως τον αποκάλεσε ο Αριστοτέλης στην Ποιητική του (1453α 30), σφράγισε το τραγικό είδος με μια βαθιά ανανέωση:

- Εισήγαγε τον αφηγηματικό πρόλογο και επίλογο (αναπτύσσεται κι εκεί η δράση).
- Χρησιμοποίησε πολύ τον «από μηχανής θεό» (τον θεό που εμφανίζεται με τη μηχανή και δίνει λύση στα αδιέξοδα).
- Μείωσε την έκταση των χορικών και τα αποσύνδεσε από τα επεισόδια (υποβάθμιση του Χορού).
- Αύξησε τις λυρικές μονωδίες των υποκριτών.
- Διασκεύασε ελεύθερα τους μύθους μεταφέροντας τους στο επίπεδο της καθημερινής ζωής.
- Έφερε καινοτομίες στη μουσική.
- Χειρίστηκε τους ήρωες του με ρεαλιστικό τρόπο: τους κατέβασε από τα "βάθρα" και τους παρουσίασε πιο ανθρώπινους.

31. Οι απόψεις του Ευριπίδη

- Είναι σκεπτικιστής, δηλαδή ασκεί κριτική σε καθιερωμένες αξίες. Παλλές φορές υιοθετεί ιδέες των σοφιστών, ενώ καταδικάζει κάποιες άλλες τους ιδέες. Γι'αυτή του την κριτική στάση ονομάστηκε *από σκηνης φιλόσοφος*.
- Οι ήρωες του παλεύουν με τα πάθη τους, κυρίως τον έρωτα.
- Έχει υψηλή ιδέα για τους θεούς κι αμφισβητεί τους μύθους και τις λαϊκές αντιλήψεις που τους παρουσιάζουν με ανθρώπινες αδυναμίες, επιθυμεί μια άλλη θρησκεία, περισσότερη αγνή.
- Ο ίδιος ο άνθρωπος καθορίζει τη δράση του χωρίς, όμως, να είναι απόλυτα κύριος του εαυτού του και της μοίρας του.
- Καταδικάζει τον πόλεμο, διεκτραγωδεί τις συμφορές που προκαλεί. Πιστεύει ότι ο πόλεμος δεν έχει νικητές και ηττημένους αλλά μόνο ηττημένους.
- Χρησιμοποιεί (και ανυψώνει) πρόσωπα από τα κατώτατα κοινωνικά στρώματα, όπως οι δούλοι και οι βάρβαροι.
- «Νοσταλγεί» έναν καλύτερο κόσμο.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο ορισμός της τραγωδίας από τον Αριστοτέλη (δες ΙΑΕΓ σελ. 72)

«Ἔστιν οὖν τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἐκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν».

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

(Από το βιβλίο ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, σελ.63-98)

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΜΕΓΑΛΟΙ ΤΡΑΓΙΚΟΙ

Αισχύλος (525-456 π.χ.)

Πέρσαι
Έπτα επί Θήβας
Ίκέτιδες
Προμηθεύς Δεσμώτης
Ορέστεια
(τριλογία)
↓
Αγαμέμνων
Χοηφόροι
Ευμένιδες

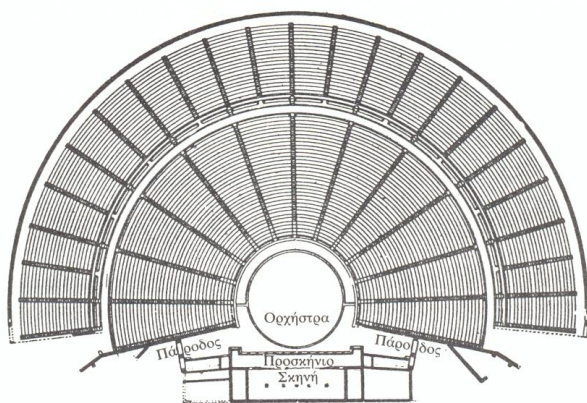
Σοφοκλής (496-406/5 π. Χ)

Αΐας
Αντιγόνη
Τραχίνια
Οιδίπους τύραννος
Ηλέκτρα
Φιλοκτήτης
Οιδίπους επί Κολωνῶ
Ίχνευται (σατυρ. δρ.)

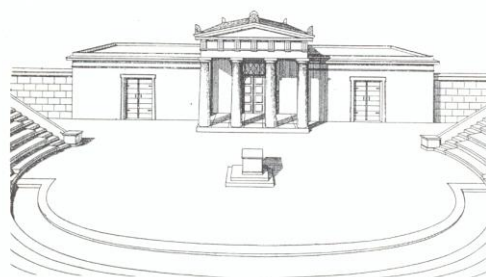
Ευριπίδης(485-406 π. Χ)

Ανδρομάχη
Εκάβη
Τρωάδες
Μήδεια
Ίππόλυτος
Ίφιγένεια ή έν Αυλίδι
Ίφιγένεια ή έν Ταύροις
Ελένη
Ηλέκτρα
Ορέστης
Βάκχαι
(11 από τις 18 σωζόμενες
τραγωδίες του)

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

Εικ. 11. Σκαρίφημα του θεάτρου της Επιδαύρου.

Εικ. 16. Η σκηνή στους κλασσικούς χρόνους (Dörpfeld).